

Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18120>

Özet

Biyoteknoloji Okuryazarlı?? Ölçe?i, bireylerin modern biyoteknoloji alanındaki bilgi, anlay?? ve de?erlendirme becerilerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir envanterdir. 2021 y?l?nda Aç?kgül-F?rat ve arkadaşlar? tarafından geli?tirilen bu ölçek, özellikle güncel biyolojik geli?melerin toplumsal etkilerini anlama ve de?erlendirme yetene?ini kapsayan çok boyutlu bir **okuryazarlık** yap?sın? hedeflemektedir. Çal??ma, ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik analizlerini sunarak, e?itim ve ara?tırma alanlarında kullan?ma uygunlu?unu kan?tlam??tır.

Ölçek, biyoteknolojik geli?melerin etik, hukuki ve sosyal sonuçlar?na dair farkındalı?? ölçerek, bireylerin bilimsel kan?tlara dayalı bilinçli kararlar alma yeteneklerini de?erlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Biyoteknoloji, Biyoteknoloji Okuryazarlı??, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Bilim Okuryazarlı??.

Yazarlar

Esra Aç?kgül-F?rat, Emre Çavuş, Gül Turan-Gürbüz, Selami Öztürk.

Amaç

Ölçe?in temel **amac?**, bireylerin modern biyoteknoloji konularına ili?kin bilgi düzeylerini, bu bilgileri günlük ya?amdaki durumlarla ili?kilendirme becerilerini ve etik/sosyal boyutlar? kavrama yetkinliklerini sistematik olarak de?erlendirmektir. Bu, özellikle e?itim ortamlarında ö?rencilerin biyoteknolojiye yönelik yeterliliklerini belirlemek ve müfredatın etkinli?ini ölçmek için kritik bir araçtır.

Geli?tiriciler, biyoteknolojik uygulamaların hızla artmasıyla birlikte, toplumun bu konularda bilinçli kararlar verebilmesi için gerekli olan okuryazarlık seviyesini saptamayı hedeflemiştir. Bu sayede, gelecekteki e?itim stratejileri ve halk bilinci kampanyaları için sağlam bir temel oluşturulması amaçlanmıştır.

Yapı

Ölçek, salt bilgi düzeyini değil, aynı zamanda **biyoteknoloji okuryazarlı??** kavramının çok boyutlu doğasını yansıtan bir psikolojik yapı ölçmektedir. Bu yapı genellikle üç ana bileşeni içerecek şekilde tasarlanmıştır: **Kavramsal Bilgi** (temel biyoteknolojik süreçler ve tanımlar),

Uygulama ve De?erlendirme (teknolojinin potansiyel faydalar? ve riskleri) ve **Sosyo-Etik Fark?ndal?k** (biyoteknolojinin toplum, çevre ve etik üzerindeki etkileri).

Biyoteknoloji Okuryazarl???, bireylerin bilimsel kan?tlar? ele?tirel bir ?ekilde inceleme ve biyoteknolojik tart??malara bilinçli kat?l?m sa?lama yeteneklerini kapsayan karma??k bir yeterlili?i temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, yap?sal uygunlu?u sa?lamak amac?yla titizlikle gerçekleştirilmi?tir. Geli?tirme sürecinde uzman görüşleri al?narak **kapsam geçerli?i** sa?lanm?? ve maddelerin ilgili yap?y? temsil etme derecesi belirlenmi?tir.

Yap? geçerli?i için detayl? istatistiksel analizler (genellikle Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri) kullan?larak, ölçe?in teorik olarak öngörülen faktör yap?s?n? do?rulad??? ve ölçülen yap?n?n tutarl? oldu?unu gösterdi?i bildirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in Biyoteknoloji Okuryazarl??? yap?s?n? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i'nin iç tutarl?l???, **Cronbach Alfa** katsay?s? kullan?larak test edilmi?tir. Çal??man?n ba?l??? (Development, Validity and Reliability) ölçe?in kabul edilebilir düzeyde yüksek güvenilirlik de?erlerine sahip oldu?unu i?aret etmektedir. Yüksek iç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? güvenilir bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l??n? de?erlendirmek amac?yla test-tekrar test güvenilirlik analizleri de bu geli?tirme çal??mas?n?n bir parças? olarak sunulmu?tur, bu da ölçe?in kararlıl??n? desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinin temel bile?eni olarak Faktör Analizi uygulanm??t?r. Ölçek, Biyoteknoloji Okuryazarl???'n?n karma??k do?as?na uygun olarak muhtemelen çok boyutlu bir yap?ya sahiptir.

Yap?lan faktör analizleri (Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c?), ölçe?in kaç faktörden olu?tu?unu ve bu faktörlerin yap? içinde ne kadar aç?klay?c? oldu?unu belirlemi?tir. Bu istatistiksel i?lemler, ölçe?in kuramsal temelini güçlendirmi? ve geçerlik çal??malar?na önemli katkı sa?lam??t?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development/Inventory)

Format: Orijinal makalede detaylandırılmamıştır, ancak psikometrik ölçek geliştirme standartlarına göre genellikle **Likert Tipi** derecelendirme formatında olduğu varsayılmaktadır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Akademik çalışmalar ve genel halk (Özellikle eğitim seviyesi yüksek bireyler hedeflenmiştir).

Age Group: Genç Yetkinler ve Yetkinler (15 yaş ve üzeri)

Population Details: Ölçeğin geliştirilmesinde, Türkiye'deki üniversite veya lise öğrencileri örnekleminde yürütülmüştür.

Test Methodology: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory).

Anahtar Kelimeler

Biyoloji Eğitimi, Okuryazarlık Envanteri, Bilimsel Tutum, Genetik, [Biyoteknoloji](#).

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar E-posta adresi: eacikgul@adiyaman.edu.tr

Correspondence Address: Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Adıyaman, Türkiye.

Ücretler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2021 yılında yayımlanan bir akademik makale aracılığıyla kamuoyuna sunulmuştur. Kullanım izinleri için öncelikle sorumlu yazar Esra Açıkgül Fırat ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar genellikle izin alınarak ücretsiz olabilir; ticari kullanımlar için ek ücretler veya lisanslama gerekebilir. Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [biyoteknoloji-okuryazarligi-olcegi-toad.pdf](#).

Kaynaklar

Açıkgül-Fırat, E., Çavuş, E., Turan-Gürbüz, G., & Öztürk, S. (2021). Biotechnology Literacy Inventory: Development, Validity and Reliability. *Kastamonu Education Journal*, 29(1), 25-36. DOI: <http://dx.doi.org/10.24106/kefdergi.4155>

Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak makalenin içeri?inde yer almaktad?r. Bu akademik giri?te maddelerin tamam? sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM